

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060205

DOM
2019-05-08
Stockholm

Mål nr
M 10989-18

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2018-11-01 i mål nr M 7508-17, se bilaga A

PARTER

Klagande

Länsstyrelsen i Uppsala län

Motpart

Håbo kommun

SAKEN

Upphävande av villkor m.m. i tillstånd enligt miljöbalken för Bålsta avloppsreningsverk på fastigheten XX i Håbo kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom avslår Mark- och miljööverdomstolen Håbo kommuns ansökan om att upphäva eller ändra villkor 12 i Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut den 29 november 2016 (dnr 551-4258-14).

Dok.Id 1481694

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Uppsala län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa miljöprövningsdelegationens beslut att avslå ansökan om upphävande av villkor.

Håbo kommun har motsatt sig ändring. Kommunens inställning får anses innebära att kommunen även vidhåller sitt i mark- och miljödomstolen i andra hand framförda yrkande att villkoret ska omformuleras i syfte att förbättra reningen vid vattenverket.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen har anfört bl.a. följande: En flytt av utloppstuben är en skälig och ekonomiskt rimlig åtgärd för att förebygga risken för att människors hälsa påverkas negativt. Något nytt underlag har inte tillförts ärendet som ger anledning till någon förändrad bedömning i sak. De utredningar avseende risken för spridning av patogener till råvattenintaget som ligger till grund för villkor 12 innehåller osäkerhetsfaktorer på grund av val av indikatorbakterier, tidsrymd, vindförhållanden och bräddningsperiodens längd. De visar därför inte att risken är så låg att det inte finns behov av en extra säkerhetsmarginal i form av flytt av utloppstuben. Bedömningen av risken och behovet av skyddsåtgärder har inte heller skalats upp i ett längre tidsperspektiv med ökande flöden, risk för mer omfattande bräddningar och ökad belastning vid maximal anslutning. Eftersom avloppsreningsverket släpper ut sitt vatten i samma vattenområde i Norra Björkfjärden där vattenverket har sitt råvattenintag finns det skäl att ställa särskilda krav för att minimera spridningsrisken.

Håbo kommun har anfört bl.a. följande: Den bakomliggande utredningen i detta ärende visar att nuvarande placering av utloppstuben är bra. Den kostnad som det innebär att flytta utsläppspunkten är oproportionerligt stor i förhållande till den miljönytta det kan förväntas medföra. Tillståndet ska främst återspegla och reglera de aktuella förutsättningarna och de normala driftförhållandena på verket. Att basera ett beslut om en så omfattande åtgärd på tänkta utvecklingsscenarioer såsom t.ex. en drastiskt ökad belastning eller annan grundläggande förändring på verket är oskäligt.

Med hänsyn till att detta ärende inleddes innan miljöbedömningsförordningen (2017:966) trädde i kraft har förändrade flöden till följd av klimatförändringar eller andra yttre händelser inte beaktats i den underliggande utredningen. Den största anledningen till bräddningar är plötsliga tillskott av dagvatten till reningsverket, vilket är ett generellt samhällsproblem som måste hanteras med andra metoder än genom att kräva extra säkerhetsbarriärer i ett tillstånd för ett enskilt avloppsreningsverk. Åtgärder har även vidtagit för att upptäcka förhöjda föroreningsnivåer tidigt i processen. Verket är också förberett för UV-desinfektion av utgående avloppsvatten om det skulle behövas.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om det finns förutsättningar att upphäva eller ändra villkor 12 i Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut den 29 november 2016 (dnr 551-4258-14) avseende utloppstubens placering.

Ett villkor i ett tillståndsbeslut får efter ansökan av tillståndshavaren upphävas eller mildras av tillståndsmyndigheten endast om det är uppenbart att det inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt eller om ändringen påkallas av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs (24 kap. 13 § miljöbalken, tidigare 24 kap. 8 §). Det är tillståndshavaren som ska visa att det finns förutsättningar för att upphäva eller mildra villkoret. Enligt praxis ska en sådan ansökan bedömas restriktivt (se t.ex. MÖD 2002:56 och NJA 2010 s. 77).

Det aktuella villkoret syftar till att hindra smittspridning till dricksvattnet. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att en tryggad framtida dricksvattenförsörjning utgör ett starkt allmänt intresse. Kommunen har inte, i förhållande till när villkoret beslutades, presenterat någon ny utredning. Vidare har länsstyrelsen pekat på att utredningen innehåller vissa osäkerhetsfaktorer som motiverar en säkerhetsmarginal avseende utloppstubens placering. Enligt Mark- och miljööverdomstolen har det inte genom utredningen eller det kommunen anfört framkommit omständigheter som visar att det är uppenbart att villkoret inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt. Vidare är det inte fråga om någon omständighet som inte förutsågs när tillståndet

meddelades. Mot denna bakgrund finns det inte skäl att upphäva eller ändra villkoret. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska därför kommunens ansökan avslås.

Det ankommer på tillsynsmyndigheten att se till att åtgärderna enligt villkor 12 vidtas snarast möjligt.

Avgörandet kan enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Fredrik Ludwigs, tekniska rådet Yvonne Eklund, samt hovrättsråden Li Brismo, referent, och Ulf Wickström.

Föredragande har varit Emilia Sjödahl.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-11-01
meddelad i
Nacka

Mål nr M 7508-17

PARTER

Klagande

Håbo kommun

Motpart

Länsstyrelsen i Uppsala län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut den 20 november 2017 i ärende nr 551-4484-17, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Upphävande av villkor i tillstånd enligt miljöbalken för Bålsta avloppsreningsverk på fastigheten XX i Håbo kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver det av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Uppsala län den 29 november 2016 fastställda villkoret 12 för tillstånd meddelat den 13 oktober 2011 till verksamhet vid Bålsta avloppsreningsanläggning på fastigheten XX i Håbo kommun.

Dok.Id 546703

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 69 131 07 Nacka	Sicklastråket 1	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00–16:30

BAKGRUND

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Uppsala län (miljöprövningsdelegationen) beviljade den 13 oktober 2011 Håbo kommun tillstånd till utsläpp av avloppsvatten vid avloppsreningsverket på fastigheten XX i Håbo kommun. I beslutet föreskrevs en provotid under vilken det skulle avgöras vilka slutliga villkor som skulle gälla för utsläpp till vatten av mikroorganismer och fosfor. Slutliga villkoret 12 för utsläpp av avloppsvatten meddelades i beslut den 29 november 2016.

Villkor 12 föreskriver följande:

Utloppstubens läge och djup ska senast den 1 januari 2018 placeras och utformas i ett nytt läge som provotidsutredningen föreslår på ett sådant sätt att risken för spridning av mikroorganismer och andra patogener minimeras. Vid lokaliseringen av utloppspunkten ska hänsyn tas till känsliga objekt som exempelvis badplatser (delegation).

Den 6 juli 2017 lämnade Håbo kommun in en ansökan till miljöprövningsdelegationen om upphävande av villkor 12 i gällande tillstånd. Miljöprövningsdelegationen avslog i beslut den 20 november 2017 Håbo kommuns ansökan. Beslutet har nu överklagats till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN

Håbo kommun har yrkat i första hand att mark- och miljödomstolen ska upphäva villkor 12 i tillståndsbeslutet av den 13 oktober 2011. I andra hand har kommunen yrkat att villkoret ska omformuleras.

Länsstyrelsen i Uppsala län (länsstyrelsen) har bestritt ändring av beslutet.

UTVECKLING AV TALAN

Håbo kommun har till stöd för sin talan framfört i huvudsak följande.

En flytt av utloppstubens position som krävs enligt det aktuella villkoret är orimlig vid beaktande av kostnaden, såväl den rent ekonomiska som för mänskliga resurser,

dvs. humankapitalet, i relation till nyttan för människors hälsa och miljön. Detta i synnerhet med avseende på att en flytt av utloppstubens läge endast reducerar en av ett flertal potentiella risker som föreligger på dricksvattenkällan för en eventuell kontamination av dricksvattnet inom Håbo kommun. Andra mer relevanta åtgärder kan istället vidtas som skulle resultera i en mer resolut reduktion av den totala riskbilden för dricksvattenkvaliteten och verkets påverkan på den omgivande miljön, än en flytt av en väl fungerande utsläppspunkt.

En rimlighetsavvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken ska göras vilken innebär att kostnaden för en skyddsåtgärd ska vägas mot de skador på miljön och hälsan som uppstår om åtgärden inte vidtas. En avvägning måste göras i varje enskilt fall och det bör vara rimligt att slutsatserna förändras över tid om rådande förutsättningar förändras för en verksamhet. Miljöprövningsdelegationens hänvisning till det faktum att en flytt av utloppstubens läge har bedömts som rimlig vid fastställande av tillståndet innebär inte nödvändigtvis att åtgärden fortfarande kan anses vara rimlig vid de nu vid verket rådande förhållandena.

Organisationen i Håbo kommun har de senaste åren genomgått stora förändringar och personalomsättningen har varit omfattande. Detta har inte enbart påverkat stringensen i detta tillståndsärende utan även verksamheten i stort och anläggningens kondition. Viktiga arbetsmoment, såsom befintlig anläggnings funktionalitet, uppströmsarbete och optimering av den på anläggningen redan befintliga reningsutrustningen, har fått prioriteras ner eller inte kunnat skötas tillfredsställande under denna period. Miljöprövningsdelegationen har valt att avslå ansökan om upphävande av villkor 12 i gällande tillstånd med hänvisning just till det faktum att en flytt av utloppstubens läge har bedömts som rimlig vid fastställande av tillståndet. Rådande situation och förutsättningar för VA-enheten gör att genomförande av en sådan investering och en arbetsinsats som en omplacering av utsläppstuben kräver är inom den närmaste framtiden oskälig.

VA-enheten har inlett en process för att optimera funktionen på Bålsta avloppsreningsverk. Ett uppströmsarbete har vidare påbörjats under år 2017 där

målet är att kartlägga industrier och andra verksamheter vars vatten levereras till verket samt informera såväl privatpersoner som verksamhetsutövare om vad som får och inte får släppas ut i avlopps nätet. Detta för att förbättra vattenkvaliteten på inkommande vatten och bidra till en bättre avskiljningsgrad av kväve och fosfor, vilka kan störa reningsprocessen. Status på de mätinstrument som finns på verket har även under hösten 2017 kartlagts för att optimera styrning och reglering av reningsutrustning och dessa ska genomgå ett omfattande servicearbete. Ytterligare processoptimerande åtgärder ska genomföras efter projektet med att få full funktion på mätinstrumenten avklarats. Redundansen i slamavvattningen ska även förbättras och ökas och ny slamavvattningsutrustning ska upphandlas.

VA-enhetens resurser måste även läggas på processrelaterade problem på Skoklosters avloppsreningsverk samt hitta mer hållbara avsättningsalternativ till det slam som uppkommer som restprodukt från verkets reningsprocess.

Det pågående uppströmsarbetet i kombination med de omfattande förbättringarna i processarbetet som genomförs eller är planlagda att genomföras på verket innebär att VA-enheten ser optimistiskt på anläggningens framtid, men det kommer att kräva tid samt ekonomiska och humana resurser.

Investeringen kontra nyttan för människors hälsa och miljön, då främst dricksvattenkvaliteten, är inte skäligen att kräva. Kostnaden för en ändring av utloppets placering skulle enligt kommunen uppgå till ca 1 700 kr per löpmeter ledning vilket ger en total kostnad på ca 920 000 kr. Till detta kommer också konstaden för att förankra ledningen i sjöbotten. Arbetstiden för att genomföra ett sådant uppskattas till ca fyra veckor. Därutöver tillkommer arbetskostnad för entreprenören som utför arbetet. Dessutom krävs stora resurser från VA-enhetens egen personal för att koordinera ett så pass omfattande arbete som en omplacering av utsläppstuben kräver. En ändrad placering kräver även en anmälan om vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. En ansökan ska då med erforderliga uppgifter lämnas in till tillsynsmyndigheten, vilket i sig är ett tidskrävande åtagande

som inte bör prioriteras under rådande förutsättningar. De orsaker som lyfts fram i överklagan är inte heller omständigheter som förutsågs när villkoret gavs.

En flytt av utsläppstuben bör inte prioriteras och är inte rimlig ekonomiskt eller tidsmässigt. Att ändra placeringen är ett komplext förfarande som kräver omfattande arbetsinsatser och som, med hänsyn till den rådande situationen, inte är rimligt att kräva av VA-enheten även om det skulle anses ekonomiskt försvarbart. Framförallt med avseende på att det inte finns några tydliga bevis för att den alternativa placeringen medför någon förbättring med avseende på kommunens dricksvattenkvalitet och/eller människors hälsa. Fokus bör istället vara att fortsätta att få avsedd funktion på reningsverket. Detta arbete kommer med all sannolikhet tillsammans med pågående uppströms- och processarbete, i det längre tidsperspektivet, att generera en större riskreducering med avseende på dricksvattenkvalitet och miljö än en omplacering av utloppstuben. Om inte annat bör resultatet av det pågående arbetet utvärderas innan en eventuell flytt av utsläppstuben genomförs.

Bygg- och miljönämnden i Håbo kommuns yttrande i egenskap av tillsynsmyndighet stärker den argumentation som förs, den är även medveten om rådande situation. Nämnden framför att ”en stor kostnad inte är försvarlig för flytt av utloppet utan att tydliga beräkningar eller bevis kan läggas fram för att nuvarande placering utgör en stor risk för smittspridning”. Villkor 12 bör således upphävas så att fortsatt fokus och resurser kan läggas på förbättringsarbete inom verket.

Som ett andrahandsalternativ, om mark- och miljödomstolen avslår ansökan om upphävande av att villkor 12, föreslår VA-enheten, istället för en omplacering av utsläppstuben, att personalen på VA-enheten tillsammans med tillsynsmyndigheten lägger upp en långsiktig plan för att optimera den patogenreducerande reningen (t.ex. ytterligare UV-ljus, ozon, etc.) vid Bålsta vattenreningsverk. Idag brukas filtrering, klorering samt UV-ljus för att reducera antalet patogener i dricksvattnet. Utökad rening vid vattenverket säkerställer att även kontaminerat vatten med

ursprung från andra källor än avloppsreningsverkets utlopp renas. En omplacering av utsläppstuben garanterar inte att patogener inte sprids till vattenverkets råvattenintag utan ger enbart en marginellt ökad säkerhetsmarginal gällande risken för spridning av patogener i utgående vatten från avloppsreningsverket. Detta alternativ ger även VA-enheten tid att utvärdera resultatet av nu pågående process- och uppströmsarbete, vilket kommer att ge ett bättre och mer aktuellt underlag för valet av patogenreducerande reningsteknik.

Länsstyrelsen har till stöd för sin inställning anfört i huvudsak följande.

Länsstyrelsen hänvisar i huvudsak till miljöprövningsdelegationens motivering i beslut dels den 29 november 2016 om flytt av utsläppspunkten, dels i beslutet om avslag den 20 november 2017 på kommunens begäran om upphävande av villkor 12. Länsstyrelsen vill dock här kortfattat precisera och sammanfatta skälen till det beslut som överklagats.

Fastställande av slutliga villkor för reningsverkets utloppspunkt baserade sig bl.a. på ÅF:s konsultrapport som rekommenderade en flytt av utloppsröret ca 270 meter SSO-SO om farleden. En ny placering av utloppsröret bedömdes vara att föredra med tanke på ett större djup och en större vattenmassa, längre avstånd till råvattenintaget samt att mer turbulenta förhållanden rådde tack vare båttrafiken. Miljöprövningsdelegationens beslut baserade sig även på Folkhälsomyndighetens yttrande som konstaterade att risken för smittspridning till djur och människor alltid är förknippade med såväl avloppsvatten som recipienter. För att förhindra exponering för patogener i utgående avloppsvatten är det viktigt att en lämplig utsläppspunkt väljs för utsläppet samt att bräddningar undviks från reningsverket. Utsläppspunkten från reningsverket har stor betydelse för kvaliteten på råvattnet.

Utifrån gjorda mätningar i ÅF:s utredning konstaterades inget direkt samband mellan variationer av halten av Koliforma bakterier i utgående vatten från avloppsreningsverket och variationer av E. coli i råvattnet. Dock konstaterades ett visst samband mellan höga bakteriehalter i råvattnet och höga halter BOD₇ i utgående vatten från avloppsreningsverket vilket i sin tur indikerar ett samband

mellan ökade utsläpp av näringsämnen till recipienten och en ökad risk för spridning av bakterier till råvattnet.

Enligt provotidsvillkoret var målsättningen när det gäller uppnådd reningseffekt de krav som ställs i badvattendirektivet på utmärkt badvattenkvalitet (intestinala enterokocker och E. coli som indikatorbakterier). I konsultrapporten valdes det senare. Om i stället intestinala enterokocker som indikatorbakterie hade resultatet måhända visat på en större spridning. Vad gäller bräddningar framkommer av kommunens talan i överklagan att en mängd driftproblem förekommit i reningsverket under senare år samt att ett omfattande arbete har inletts och återstår för att få en optimal rening av utgående avloppsvatten. Länsstyrelsen bedömer att belastningen från reningsverket på recipienten successivt kommer att öka i takt med befolkningsutvecklingen upp till tillståndsgiven nivå även om reningen förbättras. Även risken för bräddningar genom pågående klimatförändringar.

Riskerna för spridning av patogener till råvattnet är, trots att utsläppspunkten ändrats genom villkor 12, också anledningen till att miljöprövningsdelegationen i sitt beslut om slutliga villkor avseende utloppstuben, samtidigt meddelade beslut om ytterligare utredningsvillkor. Dels att en fördjupad utredning av möjligheterna att installera kompletterande rening för reduktion av mikroorganismer skulle genomföras, dels utredning av möjligheterna att rena utgående vatten med avseende på fosfor genom efterpolering i våtmark eller liknande reningsanläggning. Det senare provotidsvillkoret skulle även beakta en sådan anläggnings förmåga att reducera mängden mikroorganismer. Nämda provotidsredovisningar har redovisats och handläggs för närvarande på länsstyrelsen.

Länsstyrelsen bedömer att redan risken för att en spridning av patogener till råvattenintaget kan ske och därigenom kan påverka människors hälsa negativt, utgör motiv till att även kostsamma åtgärder bör vidtas. Då en flytt av utloppstuben enligt utredningen ger en extra säkerhetsmarginal för att minska denna risk bedömer länsstyrelsen att det är en motiverad och ekonomiskt rimlig åtgärd. Utöver risken för spridning av de indikatorbakterier som studerats tillkommer också risken för

spridning av *Cryptosporidium* och *Oocystor* som har en stor förmåga att överleva i kalla vattentemperaturer. Därutöver att risken för bräddningar kommer att öka genom ett förändrat klimat med ökade flöden. Detta är risker som inte har studerats inom ramen för provotidsutredningen bl.a. eftersom detta är förenat med svårigheter. Riskbedömningen bör dock ta höjd även för dessa risker. Beaktas bör också att utredningen har gjorts med nuvarande belastning och anslutningen till reningsverket kommer att öka upp till tillståndsgiven belastning.

ÅF:s utredning visade att risken för att patogener sprids till råvattenintaget bedöms vara störst vid ostliga vindar även om en viss spridning sker under alla vindförhållanden. Enligt SMHI dominerar västliga vindar. Detta innebär att risken för exponering av dricksvattnet vid långvariga perioder med ostliga vindar, vilket inte var fallet under de simuleringar som gjordes, är förhöjd. Även om ÅF:s utredning inte visade på ett direkt samband mellan variationer av halten av Koliforma bakterier i utgående vatten från avloppsreningsverket och variationer av *E. coli* i råvattnet, delar inte länsstyrelsen kommunens bedömning att risken för att råvattnet kontamineras allmänt sett är försumbar. Det samband mellan höga bakteriehalter i råvattnet och höga halter BOD_7 i utgående vatten från avloppsreningsverket som konstaterades i utredningen visar också att en ökad anslutning till reningsverket med åtföljande ökade utsläpp av näringsämnen, kan innebära en ökad risk för spridning av bakterier och andra patogener till råvattnet. En successivt ökad anslutning till reningsverket innebär således ökade risker för att råvattnet kontamineras. Länsstyrelsen delar bygg- och miljönämndens uppfattning att det är angeläget att volymen bräddat vatten begränsas eftersom det är just i samband med bräddning som riskerna för att råvattnet påverkas är som mest betydande. Detta motsäger dock inte betydelsen av att utsläppet av utgående renat vatten sker i en punkt som är så optimalt placerad som möjligt när det gäller att minimera riskerna för att bakterier sprids.

Beträffande kommunens syn på kostnaden för en flytt av utloppstuben bör erinras om de avsevärda negativa konsekvenser som kan uppstå för kommunens dricksvattenförsörjning om vattenverket kontamineras. Vid en bedömning av

riskan för att människors hälsa påverkas av patogener i dricksvattnet bör man därför, utöver sannolikheten för att detta sker, beakta storleken av de konsekvenser som kan uppstå om det inträffar. Dessa är betydande både när det gäller påverkan på människors hälsa och de kostnader som kan uppstå. Detta visar de incidenter när det gäller patogenerns påverkan på dricksvatten som inträffat i andra kommuner i landet under senare år.

Länsstyrelsen anser sammanfattningsvis att en flytt av utloppstuben är en skälig och ekonomiskt rimlig åtgärd för att förebygga risken för att människors hälsa påverkas negativt. Länsstyrelsen anser inte heller att något nytt underlag har tillförts ärendet genom kommunens talan som ger anledning till någon förändrad bedömning i sak.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen avgör målet med den sammansättning som anges i 2 kap. 6 § första stycket lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar med hänsyn till målets omfattning och svårighetsgrad.

Enligt 24 kap. 8 § andra punkten miljöbalken får tillståndsmyndigheten, efter ansökan av tillståndshavaren, besluta att ändra eller upphäva andra bestämmelser och villkor i en tillståndsdom eller ett tillståndsbeslut än sådana som avser storleken på ersättningens belopp. Villkoret får upphävas eller mildras endast om det är uppenbart att villkoret inte längre behövs eller är strängare än nödvändigt eller om ändringen är påkallad av omständigheter som inte förutsågs när tillståndet gavs.

Syftet med 24 kap. 8 § miljöbalken är att ge tillståndshavaren möjlighet att, under där närmare angivna förutsättningar, åstadkomma villkorsändringar utan att behöva söka nytt tillstånd på andra villkor. Både bestämmelsens utformning och dess förarbeten ger vid handen att en prövningen av en ansökan om att ett villkor ska upphävas eller mildras ska vara restriktiv (se NJA 2010 s. 77 p.8 med vidare hänvisningar). Det är innehavaren av tillståndet som ska visa att förutsättningar för att upphäva eller mildra ett villkor föreligger (se MÖD 2002:56).

Det aktuella villkoret innebär att utsläppstuben ska *placeras och utformas i ett nytt läge som provotidsutredningen föreslår*, och att placeringen ska ske på ett sådant sätt att risken för spridning av mikroorganismer och andra patogener minimeras.

Av ingiven provotidsutredning, genomförd av ÅF Infrastructure AB, ÅF, framgår bedömningen att den mikrobiologiska kvaliteten efter fullständig rening är tillräcklig eftersom reningen uppnått 99,9 procent effekt vid samtliga provtagningstillfällen, och att det inte fanns behov av ytterligare åtgärder.

Denna slutsats bekräftas i en komplettering till provotidsredovisningen, som avsåg just utredning om utloppstubens placering. Av kompletteringen framgår att den nuvarande placeringen av utloppstuben har ett bra läge och att risken för spridning av patogener till dricksvattenintaget är liten. För att få ytterligare mindre risk för patogensmitta redogör ÅF för en alternativ placering på ett större djup och längre ifrån råvattenintaget, samt att utsläppsröret ska förses med utsläppspunkter. ÅF anför att *”om en annan placering önskas kan ett alternativ vara i riktning mot farleden (< 270 m) där områdesförhållandena bedöms kunna medföra en större utspädning”*.

Miljöprövningsdelegationen har i sitt beslut om slutliga villkor för tillståndet anført att den alternativa placeringen av utloppstuben bör genomföras som en extra skyddsåtgärd för att ge ytterligare säkerhetsmarginal.

Mark- och miljödomstolen konstaterar till att börja med att provningsutredningen i och för sig inte, som länsstyrelsen anför i sitt yttrande, *rekommenderar* en flytt av utloppstuben, utan redogör för en alternativ placering som ytterligare kan minska risken för smitta. Prövningsutredningens alternativa förslag är inte heller utformat som en *flytt av röret ca 270 meter SSO-SO om farleden*. I förslaget redogörs för en alternativ placering inom ett visst angivet område som sträcker sig mellan nuvarande placeringspunkt och 270 meter i sydsydostlig riktning mot farleden.

Att notera är också att Upplands-Bro kommun inte hade någon erinran mot att villkoret upphävdes samt att Bygg- och miljöförvaltningen i Håbo kommun bedömde att nuvarande placering av utloppstuben ger ett tillräckligt stort avstånd till råvatteintaget.

Med beaktande av det nu anförda, och då särskilt resultatet av prøvotidsutredningen och däri uppmätt reningsgrad, bedömer mark- och miljödomstolen att ifrågavarande villkor är för strängt i förhållande till den miljönytta som åtgärden kan förväntas ge och kostnaderna för att genomföra den. Det saknas enligt domstolen skäl att föreskriva ett villkor för att ge den ytterligare säkerhetsmarginal som en flytt av utloppstuben skulle ge. Villkor 12 om en alternativ placering av utloppstuben ska därför upphävas i enlighet med Håbo kommuns överklagande.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 22 november 2018. Prövningstillstånd krävs.

Karin Röckert

Ulrika Haapaniemi

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Karin Röckert, ordförande, och tekniska rådet Ulrika Haapaniemi. Föredragande har varit tingsnotarien Caroline Johansson.

- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.